

на всекидневието, който не е целерационален, но е социално ефективен чрез традиционните механизми и високата ценностна натовареност.

Преди теренното изследване, бяха оформени четири частично припокриващи се и взаимоизключващи се хипотези за социалните практики на ромската общност в България. Съгласно първата хипотеза ромите са типично традиционно общество. От социологическа гледна точка това означава, че социалният живот в ромските групи в голяма степен е синкретично цяло – индивидът взема участие във всички социални сфери по начин, по който това се прави и от всички останали индивиди. Животът на индивида е същностно зависим от неговата приобщеност към една или друга социална група. Ромът пребивава в затворен хронотоп, в самоочевиден свят с определени граници, над които властва общността. Самата общност е затворена и самодостатъчна. В този свят, социалните дейности, действия и взаимодействия са обосновани от типологизираната рационалност на традицията и от ирационалните природни стихии. Всяка социална роля социалната система е предопределена. Ценностите, нормите и гледната точка, биват възприемани като единствено възможни, а социалният живот е обичаен – тоест, формите на поведение са силно стереотипизирани.

Съгласно втората хипотеза, ромите са традиционна общност, която е започнала да използва някои модерни модели на всекидневен живот. Казано иначе, това означава, че индивидът все още е зависим от приобщеността си към дадена социална група и че общността все още властва над жизнения свят на индивида. Същевременно традиционната рационалност може да бъде заменена с ценностна рационалност, социалните роли не са предопределени – те се придобиват, а поведението се дестереотипизира.

Според третата хипотеза ромите са модерно общество, което все още използва някои традиционни модели на всекидневен живот. Това означава, че ромското общество се е превърнало в система от качествено разнородни и сравнително обособени сфери на професионализирана публична дейност. Икономическите дейности са еманципирани и разграничени от останалите социални отношения. Индивидът се освобождава от властта на общността – “мое” и “наше” се превръщат в ясно разграничени реалии, макар че социалната група, към която е приобщен все още упражнява контрол над действията му. Въпреки това дейностите и действията от ценностно обосновани започват да се трансформират в целерационални.

Според четвъртата хипотеза, ромите са модерно общество, което използва етничността като стратегия за оцеляване по време на прехода от тоталитарно общество с планова икономика към гражданско общество с пазарна икономика. Съгласно тази хипотеза, ромите са модерно общество, което използва традицията като маска за